

ARA TATİL

ORTAOKUL

İLKBAHAR
ETKİNLİK
KİTABI

Genel Yayın Yönetmeni

Ebubekir Siddık SAVAŞÇI

Yayın Koordinatörü

Dr. Mustafa KANDIRMAZ

Editör

Esra İLHAN

Dizgi

Ecemnur BOSTANCI
Hakan ÖRS

Yazarlar

Dr. Hatil KARDEŞ
Adem ORMAN
Ali Melih ÖZÇELİK
Ayşegül YILDIRIM
Elif ERDEMİR
Emine NADDAH
Ersin KIRKAĞAÇ
Ethem GÖREY
Gürkan SEMİZ
Mehmet Emin TOPAK
Mehmet GÜMÜŞ
Nuray AYDOĞDU
Orhan ÖZYURT
Turan Sinan ÇELEBİ
Yavuz KORKMAZ
Zahide Nur GÜMÜŞ

Görsel Tasarım Uzmanı

Beyza AKPINAR BOZDEMİR
Ethem GÖREY
Fatih GÖNÜL
Hakan ÖRS
Mehmet BÜYÜKEKİZ
Seçil OFAY

Bilişim Uzmanı

Ayşe TARI
Engin KARADOĞAN
Eyüp Çağatay MERT
İbrahim KARPUZOĞLU
İsmail KARADEMİR
Orhan ÖZYURT
Yasin UMUTLU

Dil Uzmanı

Emel ERKİN
Mehmet TOSUN

Ses Tasarım Uzmanı

Bünyamin TELLİ
Muhammet Ali BÜYÜKTEKİN

Rehberlik Uzmanı

Nuray AYDOĞDU

HAZIRLAYANLAR

ORTAOKUL

İLKBAHAR
ETKİNLİK
KİTABI

İÇİNDEKİLER

ORTAOKUL

İLKBAHAR ETKİNLİK KİTABI

Taceddin Dergâhı'nda Bir Gün

4

Denizde Büyük Destan

8

Çanakkale Albümü

10

İstiklâl Marşımız

17

Ah, Nerede O Eski Ramazanlar!..

12

Doğanın Uyanışı Nevruz

16

Gönül Köprüsü

18

Altın Oran

20

Kısa Bir Mola

22

Sayıların Gizemli Dünyasına Yolculuk

24

22 Mart Dünya Su Günü

26

Gözle, Çiz, Yaz

28

Önceliğimiz Dişlerimiz

30

Arızalı Klavye

32

Kuzenlerin Rotasını Çöz

33

Kodlama Zamanı

34

Word Wagon

38

Who Am I?

39

Express Yourself

40

Crossword Puzzle

41

Duygularımız

42

Ramazan Davulcusunun Kelime Avı

48

Neler Öğrendik?

50

Taceddin Dergâhı'nda Bir Gün

Selim okul çıkışında bahçede dalgın dalgın oturuyordu. Ayşe yanına yaklaştı.

– Selim merhaba, nasılsın?

– İyiyim... Sen nasılsın Ayşe?

– Ben de iyiyim ama seni biraz dalgın görüyorum. Yine neler düşünüyorsun?

– Okulumuzda İstiklâl Marşı'nın kabulüyle ilgili etkinlikler yaptık ya... O günden beri aklımda bir sürü soru var. Keşke bir günlüğüne Mehmet Âkif ERSOY'un yaşadığı döneme gidebilsek. Onunla İstiklâl Marşı hakkında sohbet etmeyi çok isterdim. Ayşe gülümseyerek başını salladı.

– Selim bu söylediklerin keşke mümkün olabilse ama Mehmet Âkif ERSOY yıllar önce yaşamış. İstiklâl Marşı'nı yazmasının üzerinden tam 105 yıl geçmiş. Onunla nasıl sohbet edebiliriz ki?

Selim üzülerek başını öne eğdi.

– Haklısın Ayşe. Sanırım boşuna hayal kuruyorum. Bu düşüncelerimden vazgeçsem iyi olacak. Bugün çok yoruldu. Eve gidip erkenden uyuyacağım. Yarın görüşürüz.

– Görüşürüz, Selim.

– Ayşe, Ayşe!.. Neredeyiz biz? Sokaklar çok farklı! Arabalar bile değişik!

Ayşe de hayretler içindeydi.

– Selim bence 1920'lerin Ankara'sındayız!

Selim heyecanla seslendi.

– O zaman hiç vakit kaybetmeyelim. Hemen Ulus'taki Taceddin Dergâhı'na gidelim. Mehmet Âkif orada olabilir çünkü İstiklâl Marşı'nın bazı bölümlerini orada yazmıştı.

Koşarak dergâhın bahçesine geldiler. Selim birden durdu.

– Ayşe, görüyor musun? Bahçedeki kişi... O, Mehmet Âkif! Biriyle sohbet ediyor.

Ayşe heyecanla fısıldadı.

– Ne diyeceğiz şimdi? “Biz 2026 yılından geldik, sizinle sohbet etmek istiyoruz.” mu diyeceğiz?

Selim derin bir nefes aldı.

– Merak etme, ben konuşurum. Sen yanımda ol yeter.

Yanlarına yaklaştılar.

– Mehmet Âkif Bey merhaba. Ben Selim, bu da arkadaşım Ayşe. Nasılsınız?

Mehmet Âkif gülümseyerek cevap verdi.

– İyiyim çocuklar, siz nasılsınız?

– Biz de iyiyiz. Size birkaç soru sormak istiyoruz. İstiklâl Marşı hakkında... Bize biraz vakit ayırabilir misiniz?

– Elbette sorabilirsiniz fakat sizi buralarda daha önce hiç görmedim. Kıyafetleriniz de biraz farklı.

Selim bir an duraksadı.

– Şey...

Mehmet Âkif anlayışla başını salladı.

– Neyse bunun bir önemi yok. Haydi gelin, içeri geçelim. Orada daha rahat konuşuruz.

Tacedddin Dergâhı'na adım atan çocukların heyecanı yüzlerinden okunuyordu. Sabırsızlıkla sorularını sormaya başladılar.

– Siz Millî Mücadele Dönemi'nde neler yapıyordunuz?

– Türk milletinin Mustafa Kemal'in önderliğinde başlattığı Millî Mücadele'ye ben de destek oldum. Arkadaşlarıma “Halkın bize ihtiyacı var. Kalkın, gidiyoruz; burada durmanın zamanı değil.” diyerek İstanbul'dan ayrıldım ve Anadolu'daki mücadeleye katıldım. Anadolu'yu dolaşarak halkı bağımsızlığımızın korunması konusunda bilinçlendirdim ve Millî Mücadele'ye davet ettim.

– Neden bir bağımsızlık marşına ihtiyaç duyuldu?

– Çocuklar! Türk milletinin ümidini, heyecanını, azim ve kararlılığını canlı tutmak gerekiyordu. Bu amaçla bir marş yazılmasına ihtiyaç duyuldu. Maarif Vekâleti milletimizin yürüttüğü bağımsızlık mücadelesini yansıtacak bir marş için yarışma düzenleyeceğini ilan etti. Ben şartları nedeniyle bu yarışmaya katılmamaya karar verdim.

– Neden yarışmaya katılmak istemediniz?

– Yarışmayı kazanacak eserin şairine 500 lira ödül verileceği ilan edilmişti. Ben bu ödülü istemediğim için yarışmaya katılmadım.

– Daha sonra yarışmaya katılmaya nasıl karar verdiniz?

– Yarışmaya sunulan eserlerin millî ruhu temsil etmekte yetersiz kaldığını gören Maarif Nazırı Hamdullah Suphi Bey mutlaka bir şiir yazmamı ve yarışmaya katılmamı istedi. Ben de verilecek ödülü istediğim gibi değerlendirebilmem şartıyla yarışmaya katılmaya karar verdim.

– Verilen ödülü ne yaptınız?

– Aldığım ödülü Kızılay bünyesinde faaliyet gösteren, kadınlara ve çocuklara iş öğreten ve cephedeki askerler için elbise diken bir vakfa bağışladım.

– İstiklâl Marşı'nı nasıl yazdınız?

– Evde, sokakta, camide, Mecliste; yürürken, yemek yerken hep İstiklâl Marşı'nı düşünür, dizeleri zihnimde kurardım. Bazı bölümlerini Taceddin Dergâhı'nda, bazı bölümlerini Mecliste, bazılarını ise Hâkimiyet-i Milliyye gazetesinde kaleme aldım. Size ilginç bir bilgi de vereyim: Bir gece aniden uyandım ve elime geçen bir kâğıda "Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım." mısrasıyla başlayan kıtayı yazdım.

– Şiirinizin marş olarak kabul edilmesi nasıl gerçekleşti?

– Şiirim 12 Mart 1921 tarihinde Hamdullah Suphi Bey tarafından Mecliste okundu ve mebuslarca çok beğenildi. Eserim alkışlarla, dualarla İstiklâl Marşı olarak kabul edildi. Çok şükür o günden beri Türk milletinin özgürlük beyannamesi olarak gönülden sevildi ve gururla söylendi.

– Neden İstiklâl Marşı'na "Korkma!" sözcüğü ile başladınız?

– Hz. Muhammed (sav) ile Hz. Ebu Bekir Mekke'den Medine'ye hicret etmek için yola çıkarlar ve Sevr Mağarası'nda konaklarlar. Mekkeli müşrikler hemen onların peşlerine düşer ve Sevr Mağarası'nın önüne gelirler. Bu esnada tedirgin olan Hz. Ebu Bekir'e Hz. Muhammed (sav) "Korkma!" diyerek cesaret verir.

Bu olaydan etkilenerken vatanımızın işgal edildiği dönemde ümitsizliğe kapılanlara bir mesaj verebilmek için İstiklâl Marşı'na "Korkma!" sözcüğü ile başladım.

– İstiklâl Marşı'nı yazarken dönemin koşullarından ne kadar etkilendiniz?

– Çocuklar, İstiklâl Marşı'nı yazdığım sırada milletimiz işgalci güçlere karşı bir var olma mücadelesi vermekteydi. Ben de bu kutsal mücadelenin bir neferi sıfatıyla vatanın içinde bulunduğu o çetin günleri yüreğimde hissederek İstiklâl Marşı'nı kaleme aldım. Size bu anlattıklarım ile ilgili bir örnek vermek isterim.

Anadolu Türkler tarafından kolay kazanılmış bir toprak parçası değildir. Milletimiz, bu toprakları vatan hâline getirebilmek için binlerce evladını şehit vermiştir. Bu nedenle milletimizin Anadolu uğruna şehit düşen atalarını hatırlayarak bağımsızlık mücadelesini sürdürmesi gerektiğini vurgulamak istedim.

Ayrıca işgal yıllarında Atina Bankasının İstanbul'daki bazı yerli Rumlara kredi açarak Türklerin mülklerini yüksek bedellerle satın almaları yönünde talimat verdiğini duydum. Bu duruma da bir tepki vermek istedim. Bu düşüncelerle şu kıtayı yazdım:

“Bastığın yerleri ‘toprak!’ diyerek geçme, tanı!

Düşün altındaki binlerce kefensiz yatani.

Sen şehîd oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:

Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatani.”

– Verdiğiniz bilgiler için çok teşekkür ederiz. Vakit geç oldu, artık evimize gidelim. Ailemiz bizi merak eder.

– Asıl ben teşekkür ederim çocuklar. Benim için çok keyifli bir sohbetti.

Tam bu esnada annesi Selim'e seslendi.

– Selim, Selim uyan artık! Okula geç kalacaksın. Selim hızlı bir şekilde yataktan kalkmaya çalıştı.

– Anne güzel bir rüya gördüm. Ayşe ile Taceddin Dergâhı'ndaydık. Mehmet Âkif Ersoy ile İstiklâl Marşı hakkında sohbet ettik ve bize İstiklâl Marşı'nın yazılış süreci hakkında bilgiler verdi. Sanki rüya değil, gerçektir. Özellikle İstiklâl Marşı'na neden “Korkma!” sözcüğü ile başladığını öğrendiğimde çok duygulandım. Artık İstiklâl Marşımızı daha da içten okumaya gayret göstereceğim. Hemen okula gidip rüyamı Ayşe'ye anlatmalıyım. Selim hazırlanıp evden çıktı.

“İstiklâl Marşı'nın Kabulü”
ile ilgili içeriğe ulaşmak
için karekodu okutunuz.

Sıra Sizde

İstiklâl Marşı'ndan bir kıta seçiniz. Mehmet Âkif'in dönemin koşullarını bu kıtaya nasıl yansıttığı ile ilgili bir araştırma yapınız.

ÇANAKKALE GEÇİLMEZ!

DENİZDE BÜYÜK DESTAN

Dünyanın En Güçlü Donanması Boğaz Kapısında!

Yıl 1915... Birinci Dünya Savaşı tüm hızıyla sürerken İtilaf Devletleri (İngiltere ve Fransa) İstanbul'u ele geçirip Osmanlı Devleti'ni savaş dışı bırakmak istiyordu. Elleri o dönemin en gelişmiş, devasa "yüzer kaleleri" yani zırhlı savaş gemileri vardı. İngiliz ve Fransızlar Çanakkale Boğazı'nı sadece denizden saldırarak kolayca geçebileceklerini sanıyorlardı. Buna o kadar emindiler ki İstanbul'a turistik geziler bile planlamışlardı ancak bilmedikleri bir şey vardı: Türk askerinin vatan sevgisi ve zekice hazırlanan savunma planları.

Neden Yatay Bir Hat?

Düşman, mayınların karşıdan karşıya yerleştirileceğini sanıyordu. Nusret'in yatay bir hat oluşturduğu mayın düzeni manevra yapan gemiler için büyük bir sürpriz oldu.

Kaderi Değiştiren Gece: Nusret Mayın Gemisi

Savaşın en kritik anlarından biri 7-8 Mart gecesi yaşandı. Yüzbaşı Tophaneli Hakkı Bey ve Müstahkem Mevki Mayın Grup Komutanı Binbaşı Nazmi Bey komutasındaki küçük ama yüreği büyük Nusret mayın gemisi, karanlığın içinde sessizce ilerledi. Nusret, düşman gemilerinin Boğaz'daki manevra alanı olan Erenköy Koyu'na (Karanlık Liman) kıyıya paralel olarak tam 26 adet mayın döktü.

"Nusret Mayın Gemisi" adlı oyunu oynamak için karekodu okutunuz.

18 Mart 1915'te saldırıya geçen donanma bu yeni mayın hattından habersizdi. Sonuç ağır oldu.

- Fransızlara ait Bouvet (Buve) adlı büyük savaş gemisi mayına çarptıktan kısa bir süre sonra battı.
- İngiliz donanmasına ait Irresistible (İrizistıbl) ve Ocean (Oşın) isimli büyük zırhlı gemiler ise mayınlara çarparak ağır hasar gördü ve sonrasında sulara gömüldü. Bu kaybın ardından pek çok düşman gemisi de zarar gördü ve savaş dışı kaldı.

Nusret'i Bugün Nerede Görebiliriz?

Çanakkale Deniz Müzesi Nusret mayın gemisinin aslına uygun bir kopyasına ev sahipliği yapmaktadır. Dilerseniz müzeyi ziyaret ederek bu efsanevi gemiyi yakından görebilirsiniz.

Bir Mucizenin Adı: Seyit Onbaşı

18 Mart öğleden sonra savaşın en şiddetli anları yaşanıyordu. Rumeli Mecidiye Tabyası düşman ateşiyle sarsılmış, topları mermiyle besleyen vinç mekanizması bozulmuştu. İşte o an Türk askerinin inancı ve gücü tarihe geçti.

Seyit Onbaşı yaklaşık 215 kilogram ağırlığındaki dev top mermilerini "Ya Allah!" diyerek sırtına aldı ve basamakları tek başına çıktı. Üçüncü atışında İngilizlerin meşhur Ocean gemisini dümeninden vurarak gemiye ağır hasar verdi. Seyit Onbaşı'nın bu kahramanlığı, teknolojiye karşı inancın zaferi olarak hafızalara kazındı. 18 Mart 1915 tarihinde İtilaf donanması ağır kayıplar vererek geri çekildi.

MUSTAFA KEMAL VE KARA SAVAŞLARINA DOĞRU

Deniz savaşları tüm şiddetiyle sürerken Gelibolu Yarımadası'nda bir başka kahraman hazırlık yapıyordu: **Yarbay Mustafa Kemal.**

Mustafa Kemal 19. Tümen Komutanı sıfatıyla bölgede gerçekleşmesi muhtemel bir kara çıkarmasına karşı savunma stratejileri geliştirdi. Müttefikler deniz yoluyla Çanakkale Boğaz'ını geçemeyeceklerini anlayınca 25 Nisan günü karadan saldırmaya karar verdiler. İşte o zaman sahneye Mustafa Kemal ve sarsılmaz azmiyle Mehmetçik çıktı. Mustafa Kemal, Conkbayırı'na doğru ilerleyen düşmanı durdurmak için tarihe "Şehitler Alayı" olarak geçecek olan 57. Alay'ı bölgeye sevk etti. Mustafa Kemal 57. Alay'ın kahraman askerlerine "Ben size taarruzu değil, ölmeyi emrediyorum!" sözünü seslendi. Tamamı şehit düşen ancak düşmanı bir adım bile ilerlemesine izin vermeyen bu kahramanlar sayesinde Çanakkale'nin karadan da geçilemeyeceği tüm dünyaya ilan edildi.

Saygı, minnet ve gururla...

18 Mart Çanakkale Deniz Zaferi kutlu olsun.

ÇANAKKALE ALBÜMÜ

Ece ve arkadaşları okullarının düzenlediği Çanakkale gezisine katıldılar. Geziden dönerken okul albümü için çektikleri fotoğraflar birbirine karıştı. Çocuklara yardım ederek fotoğrafların kime ait olduğunu belirleyiniz ve ilgili fotoğrafın altına yazınız. Sahibi olmayan fotoğrafın neresi olduğunu ve buranın önemini güvenilir kaynaklardan öğrenmeyi unutmayınız.

Ece: Fotoğraf çekerken insanların birbirine yardım ettiği ve cesaret gösterdiği anlara odaklandım. Çektiğim fotoğrafta Türk askeri, yaralanan düşman askerini ateş hattından çıkarıp kurtararak tüm dünyaya merhametin savaştan daha güçlü olduğunu öğretiyor.

Sevgi: Conkbayırı'ndaki çarpışmalarda Atatürk'ün hayatını bir saat kurtarmıştı. Bu yeri mutlaka çekmeliydim. Bir şarapnel parçasının tam kalbinin üzerindeki saate isabet etmesi mucize!.. O noktadaki dev topları görünce heyecanlanmamak elde değil.

Gül: Gezimizin en görkemli yapısı buydu. Fotoğrafımdaki dev anıt tüm şehitlerimizin anısına göğe yükseliyor. Önündeki mermer kitapta ise vatan sevgisini anlatan en güzel dizeler yazılı.

Mehmet: Fotoğrafını çektiğim bu kale, denizin tam kıyısında duruyor ve dev bir kilit gibi Boğaz'ı koruyor. Adı da zaten bu yüzden "denizin kilidi" anlamına geliyormuş.

Doruk: Burası vatani için son ana kadar savaştan 57. Alay'ın anısına yapılmış. Bembeyaz taşlar tertemiz bir bahçe gibi sıralanmış. Burada hepimiz çok etkilendik.

İSTİKLÂL MARŞIMIZ

A
B
C
Ç
D
E
F
G
Ğ
H
I
İ
J
K
L
M
N
O
Ö
P
R
S
Ş
T
U
Ü
V
Y
Z

Milletimizin bağımsızlığına ve kutsal değerlerine olan inancını destanlaştıran İstiklâl Marşımızı her fırsatta gururla okuyoruz. Başta Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK olmak üzere Mehmet Âkif ER-SOY'u, Millî Mücadele kahramanlarımızı, tüm şehitlerimizi saygı ve minnetle anıyoruz. Peki, şimdi İstiklâl Marşımızı farklı bir gözle okumaya ne dersiniz? Amaç Marşımızda geçen ve alfabemizdeki harflerle (ğ, j ve l hariç) başlayan birer sözcük belirlemektir. Belirlediğiniz sözcükleri yandaki harf zincirine yazınız.

1. ÖNERİ

Aile üyelerinizin birinden alfabenin bir harfini seçmesini isteyiniz. Harf zincirinizde o harfe karşılık yazdığınız kelimeyi söyleyiniz. Aile üyenizden bu kelimenin İstiklâl Marşı'nın hangi dizesinde geçtiğini bulmasını isteyiniz.

2. ÖNERİ

Arkadaşınızla iki dakikalık süre tutunuz ve bu sırada harf zincirinizi tamamlamaya çalışınız. Bir harfe birden fazla kelime yazabilirsiniz. Süre bittiğinde arkadaşınızla kelimelerinizi karşılaştırınız. Ortak olmayan kelimeleri tespit ediniz. Ortak olmayan kelime sayısı fazla olan kazanır!

3. ÖNERİ

Tüm aile bir araya geliniz. Büyükten küçüğe veya küçükten büyüğe bir sıra belirleyiniz. Belirlediğiniz sırayla ailenizin her ferdi alfabenin sıradaki harfi ile başlayan bir kelimenin yer aldığı bir dize okumalı ve o kelimeyi vurgulu söylemelidir. Aynı dizeyi tekrar etmemeye dikkat ediniz.

AH, NEREDE O ESKİ RAMAZANLARI!..

Mehmethan: Arkadaşlar, ramazan ayının yaklaşması ile mahallemizde hareketlilik başladı.

İrem: Evet, bir koşturmaca var. Bizimkiler de dün ramazan alışverişi yaptılar.

Kağan: Caminin minareleri arasına da "HOŞ GELDİN ON BİR AYIN SULTANI" yazan bir mahya asılmış.

Mehmethan: Oh, ne güzel! İftar sofraları kurulacak, en güzel yemekler hazırlanacak, bayram yaklaşınca da bayramlıklar alınacak.

İrem: Bu bayram bizimkilerden kırmızı bir elbise, altına da kırmızı bir ayakkabı isteyeceğim.

Kağan: Çok erkencisin İrem.

İrem: Olsun. Şimdiden heyecanlıyım ben.

Kağan: Bizim için öyle ama dedem için ramazan ayı pek heyecanlı geçmiyor.

Mehmethan: Neden ki?

Kağan: Çok hüzünleniyor. "Ah, ah! Nerede o eski ramazanlar, nerede o eski ramazanlar!" diye söylenip duruyor.

Mehmethan: Tıpkı anneannemin sözleri!.. "Eskiden ramazan ayında herkes bir arada olur, birbirine yardım ederdi. Şimdi öyle mi? Peehh!"

İrem: Büyüklerimiz hep eski ramazanları özleyiyor. Eski ramazanlarda ne varmış bu kadar? merak ettim doğrusu.

Mehmethan: Keşke görebilseydik.

Kağan: Göremeyiz ama öğrenebiliriz aslında. Onlar ile konuşsak bize eski ramazanları anlatsalar. Ne dersiniz?

İrem: Çok güzel fikir Kağan. Hem geçmişte yaşanan ramazanlarla günümüzdeki ramazanları da karşılaştırmış oluruz.

İrem: O zaman yarın başlayalım.

Kağan: İlk röportajı dedemle yapalım mı?

İrem: Tamam, yarın okul çıkışı sizdeyiz. Dedene haber ver bugünden.

Kağan: Tamam. Eminim, dedem çok sevinecek.

Kağan: Dede, biz arkadaşlarımız ile eski ramazanların nasıl olduğunu merak ettik. Bize biraz eski ramazanları anlatır mısın?

Dede: Oh be! Sonunda şu eski ramazanları doyusıya anlatacağım. Durun, şu çayımdan bir yudum daha alayım. Şimdi oldu işte. Evet çocuklar! Bizim küçüklüğümüzde ramazan ayı birlik, sevgi, yardımlaşma, dayanışma demektir. Öncesinde hazırlıklar yapılır, sokaklar süslenir, iftar davetleri planlanırdı. Akrabalar ve komşular daha ramazan ayı gelmeden birbirlerini iftara davet etmeye başlardı.

İrem: İftar sofraları nasıl olurdu dede?

Dede: Eskiden iftar sofraları bugünkülere göre daha sadeydi. Mevsimine göre hazırlanmış reçeller, doğal bal, hurma ve ev yapımı yiyecekler başrolde olurdu. Yemekler bakır tencere-lerde pişer, el açması börekler ve taş fırın pideleri sofrayı tamamlardı. Gösterişten uzak bu sofralarda asıl zenginlik çok çeşit değil paylaşmanın ve sohbetin bereketiydi.

Kağan: İftar sonrası neler yapardınız dedeciğim?

Dede: İftardan sonra genellikle büyükler sohbet eder, çaylarını, kahvelerini yudumlardı. Bazı günler mahallenin meydanına çıkardık. Ramazan ayı geldiğinde orası bayram yerine dönerdi. Bazı günlerde Hacivat Karagöz oyunu sergilenirdi. Onu izlerken o kadar eğlenirdik ki! Şimdi Hacivat Karagöz oyunu da kalmadı. Diş kirası diye bir gelenek vardı çocuklar, onu duyduunuz mu?

Mehmethan: Diş kirası mı? O da neymiş?

Dede: Ramazan ayında iftar yapılıp sohbetler edilir. Gitme vakti geldiğinde durumu iyi olan ev sahipleri evlerine gelerek iftar yapan, açtığı oruc ile ev sahibinin sevap kazanmasını sağlayan misafirlere “Bugün size yemekler yedirdik, dişinizi eskittik.” diyerek kese içinde ya para ya da bir hediye verilirdi. Bu gelenek aynı zamanda ev sahibinin cömertliğini gösterirdi. Günümüzde böyle bir gelenek de kalmadı.

İrem: Günümüzde misafirlğe giden kişi ev sahibine hediye götürüyor.

Dede: Evet, İrem. Hediyeleşme geleneğimizin devam etmesi ne güzel. Sahura davul sesiyle uyanırdık. Mahallemizin davulcusu davulun bağına vurdukça sokağı inletir, bizler uyanana dek kapımızın önünden ayrılmazdı. Bir de o güzel mânileri yok muydu?

“Eski cami direk ister,

Söylemeye yürek ister.

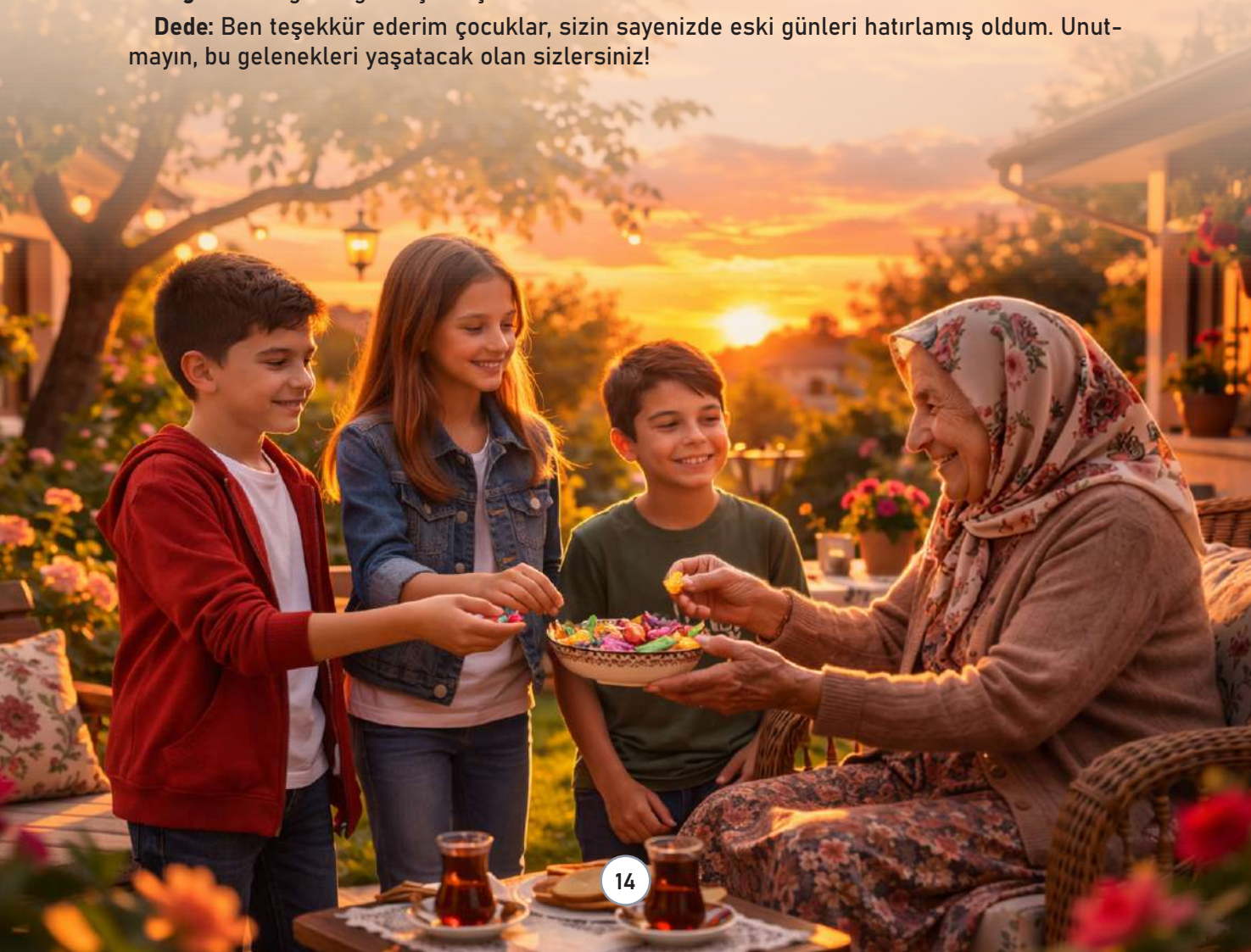
Benim karnım tok ama

Arkadaşım börek ister.”

Sokağı çıkana kadar pencereden onu izler ve dinlerdik.

Kağan: Verdiğin bilgiler için teşekkür ederiz dede.

Dede: Ben teşekkür ederim çocuklar, sizin sayenizde eski günleri hatırlamış oldum. Unutmayın, bu gelenekleri yaşatacak olan sizlersiniz!

Zeynep Hanım: Hoş geldiniz çocuklar! Şu şekerlerden alın bakalım. Ne demişler? Tatlı yiyelim, tatlı konuşalım.

İrem: Teşekkür ederiz Zeynep teyze.

Mehmethan: Anneanne bize eski ramazanları anlatır mısın?

Zeynep Hanım: Anlatırım tabii ki. Ah çocuklar, ah!.. Eskiden her şeyin tadı vardı. Ramazan ayını heyecanla beklerdik. Bir hafta öncesinden temizliğe başlar, ramazan ayını temiz evlerde karşılardık. Ben de küçükken anneme ramazan temizliği için yardım ederdim. Biz çocukken büyüklerimize özenerek tekne orucu tutardık.

İrem: Tekne orucu mu?

Zeynep Hanım: Evet. Tekne orucu, küçük yaştaki çocukların belirli bir süre oruç tutmasıdır. Kardeşlerimle öğlene kadar oruç tutardık.

İftar saati yaklaşınca evde telaş başlardı. Annem misafirler için hazırlık yapardı. Bir de bir güllaç yapardı ki o güllacın tadını şimdilerde nerede bulacaksınız?

İftar saati yaklaşınca herkes sofraya oturur, biz çocuklar ise hemen balkon veya pencere-
lere koşardık. İftar topu atılıp, ezan okununca hemen koştururduk. İftar sofrasında oturanlara ilk kim haber verecek, diye yarış yapardık.

Bir de bayram hazırlığı vardı tabii. Bayram yaklaşınca alışverişe çıkılır, bayramlıklar alınır. Günümüzdeki bolluğun aksine o vakitler çok kıyafet alınmaz neredeyse bayramdan bayrama yeni elbiseler alınır. Bayramlıklar yatağın yanına konulur, heyecanla bayram sabahı beklenirdi. Tabii bazı çocuklar bayrama kadar sabredemez, bayramlıklarını arife gününde giyer ve sokaklarda dolaşırlardı. Onların bu davranışı bir anlamda bayramın gelişini haber verirdi. Bu yüzden sokaklarda bayramlıklarıyla neşe saçan çocuklara "arife çiçeği" denirdi çünkü onlar büyüklerin sevgisini kazanmanın coşkusuyla mahalleye bir çiçek tazeliğinde bayram neşesi ve bereketi taşırlardı.

Mehmethan: Verdiğin bilgiler için çok teşekkür ederiz anneanne.

Zeynep Hanım: Ne demek çocuklar. Güllaçtan çok bahsettik. Bir gün sizi iftara çağırayım da size güzel bir güllaç yapayım.

Kağan: Ooo, çok güzel olur! Teşekkür ederiz.

İrem: O günü sabırsızlıkla bekleyeceğim.

"Karagöz Hacivat Oyunu" adlı
oyunu oynamak için karekodu
okutunuz.

- Siz ramazan ayında neler yapıyorsunuz? Kısaca yazınız.
- Siz de yakın çevrenizdeki büyüklerle eski ramazanlara yönelik bir röportaj yapabilirsiniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

DOĞANIN UYANIŞI NEVRUZ

21 Mart'ta toprak derin bir uykudan uyanır gibi hafifçe kıpırdanır. Kış mevsiminin sert ve suskun yüzü geriye çekilirken güneş ışıkları yer-yüzüne daha cömert düşer. Gece ile gündüzün sürece eşitlendiği bu anda yerküre üzerindeki ışık ve gölge tam bir dengeye ulaşır. Bu durum doğadaki döngünün yeni bir evreye girdiği anlamına gelir.

Yaprakları dökülen dallar, içlerinde sakladıkları sırları birer tomurcuk olarak fısıldamaya başlar. Toprağın bağrında sabırla bekleyen tohumlar "Artık vakit geldi." dercesine filizlenir. Serçeler neşeli civıltılarla gökyüzünü yoklar, rüzgâr daha ılık eser. Bir çiçeğin usulca açışı, bir çocuğun gülüşü kadar tazedir bugün.

21 Mart yalnızca bir mevsimin değişimi değil, kalplerin de bahara dönmesidir. Küskünlükler çözülür, umutlar tazelenir, insanın içine umut dolu bir sevinç yayılır. Doğa nasıl yeniden başlıyorsa insan da kendi içinde yeni bir sayfa açar.

Peki, bu güzel günün (21 Mart) bayram olarak kutlandığını biliyor muydunuz?

Nevruz Nedir?

Türkistan'dan Balkanlardaki uluslara kadar çok geniş bir bölgede yerel renk ve inançlarla kutlanan Nevruz her ulusun kendi kültür değerleriyle özdeşleştirip sembolleştirdiği, özü itibarıyla baharın gelişini kutladığı, coşkuyla karşıladığı bir gündür.

Neden 21 Mart?

Gece ile gündüzün süre bakımından eşitlendiği 21 Mart tarihinde güneş, tıpkı göçmen kuşlar gibi kuzey yarım küreye yönelir. 21 Mart ile havalar ısınmaya, karlar erimeye, ağaçlar çiçeklenmeye, toprak yeşermeye, göçmen kuşlar yuvalarına dönmeye başlar. Bu nedenle 21 Mart bütün varlıklar için uyanış, diriliş ve yaradılışın simgesi olarak kabul edilir.

Başka Hangi Adlarla Bilinir?

Nevruz; "nevrüz-i sultani, sultan nevrüz, sultan navrız, navrız, mart dokuzu, novruz, noruz, nouruz" gibi adlarla da anılmaktadır.

Yeni Gün, Yeni Umut, Yeni Başlangıç!

Nevruz; Azerbaycan, Hindistan, İran, Kırgızistan, Pakistan, Özbekistan ve Türkiye'nin ortak unsuru olarak 2009 yılında UNESCO [Yunesko (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu)] insanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirasının Temsilî Listesi'ne alınmıştır.

Nevruz'un Kutlandığı Geniş Coğrafya

Nevruz Türk dünyasında çok eski zamanlardan beri bilinmekte ve büyük törenlerle kutlanmaktadır. Türkistan'daki Türk topluluklarından Azerbaycan, Kazak, Kırgız, Türkmen, Özbek, Tatar ve Uygur Türklerinin yanı sıra Anadolu ve Balkan Türkleri de Nevruz geleneğini günümüze kadar büyük bir bağlılıkla yaşatmıştır.

GÖNÜL KÖPRÜSÜ

Takvimlerin 21 Mart'ı gösterdiği o sabah Burak heyecanla erkenden uyandı. Okulu, "Türk Dünyası ve Toplulukları Haftası" kapsamında çok özel bir etkinliğe ev sahipliği yapıyordu. Burak'ın ailesi, bu hafta için farklı coğrafyalardan gelen üç öğrenciyi misafir edecekti: Kırgızistan'dan Almira, Azerbaycan'dan Polad ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden gelen Deniz.

Burak misafirlerini havaalanında çiçeklerle karşıladı. Başta biraz çekiniyordu. "Acaba birbirimizi anlayabilecek miyiz?" diye düşünüyordu. Ancak Polad'ın "Gardaş, hoş bulduk!" demesi ve Deniz'in "Bizim orada da kardeşe gardaş derler, aynı Polad gibi!" diyerek gülümsemesi tüm endişe bulutlarını dağıttı. Almira şaşkınlıkla "Ee, biz de 'karındaş' deriz." diye söze katılınca Burak aralarındaki binlerce kilometrelik mesafenin bir anda yok olduğunu hissetti. Dudaklarından dökülen kelimeler belki biraz farklıydı ama kalplerinden geçen duygu tamamen aynıydı.

Eve geldiklerinde öğle yemeği tam bir şölene dönüştü. Masanın ortasında Kırgızların meşhur samsa böreği, Azerbaycan'a özgü kutab böreği ve Deniz'in getirdiği meşhur hellim peyniri vardı. Burak'ın annesi de yanına sıcak bir tarhana çorbası koyunca sofraya tam bir "Türk Dünyası Haritası" olmuştu!

Galata Kulesi
(Türkiye)

Bayterek Kulesi
(Kazakistan)

Tarafsızlık Anıtı
(Türkmenistan)

Göktepe Camisi
(Türkmenistan)

Misafirler biraz dinlendikten sonra okuldaki programa gitmek üzere yola çıktılar. Burak yol boyunca yaşadığı yeri tanıtırken misafirler onu merakla dinliyordu. Okul bahçesine girdiklerinde kocaman bir örs ile karşılaştılar. Burak misafirlerine dönerek "Bu örs, yüzyıllar öncesinden gelen ortak bir mirası, Türklerin Ergenekon'dan çıkışını temsil ediyor, haydi hep beraber vuralım!" dedi. Sırayla örsi çekiş vurdular. Bahçede tam bir şenlik havası hâkimdi. Okul müdürü boynuna Türk dünyası ülkelerinin bayraklarından oluşan bir atkı takmıştı, öğrencilerin yüzleri ise seçtikleri Türk dünyası bayrakları ile boyalıydı. Stantlarda ülke tanıtımları yapılırken arka planda Türk dünyası şarkıları, türküleri çalılıyordu.

Hafta sonu geldiğinde ayrılık zordu. Burak'ın odası artık küçük bir müzeye dönüşmüştü. Baş ucunda Kırgız kalpağı, masasında Lefkara nakışı işlenmiş küçük bir hatıra ve duvarında Azerbaycan bayrağı asılıydı.

Vedalaşırken Burak arkadaşlarına İstanbul silüeti işlenmiş birer defter hediye etmişti. Defterin ilk sayfasına ise küçük ama sıcak bir not iliştirmişti.

"Her birinizin binlerce kilometre uzağa gideceğini bilmekle beraber artık Bişkek'te, Bakü'de ve Lefkoşa'da birer evimin daha bulunduğunu ve aramızda mesafeleri aşan çok güçlü bir gönül köprüsü kurulduğunu hissediyorum. Bizler kökleri bir olan aynı ulu ağacın farklı dallarıyız."

"Gönül Köprüsü" adlı oyunu oynamak için karekodu okutunuz.

Alev Kuleleri
(Azerbaycan)

ALTIN ORAN

Doğadaki estetik rastgele değil, sayılarla yazılmış gizli bir kurala dayanır.

Bir deniz kabuğunun sarmalında, ayçiçeğinin tohum diziliminde hatta bir insan yüzünün hatlarında farkına varmadan tanık olduğumuz ortak bir düzen, estetik bir uyum vardır. Matematik doğanın bu uyumunu sayılarla açıklamayı başarır.

Her şey 13. yüzyılda Fibonacci (Fibonaççi) adlı bir matematikçinin "Liber Abaci (Liber Abacı)" adlı kitabında aşağıdaki problemi kullanmasıyla başladı.

Bir tavşan hikâyesi, dünyanın en ünlü oranlarından birini ortaya çıkarabilir mi?

PROBLEM

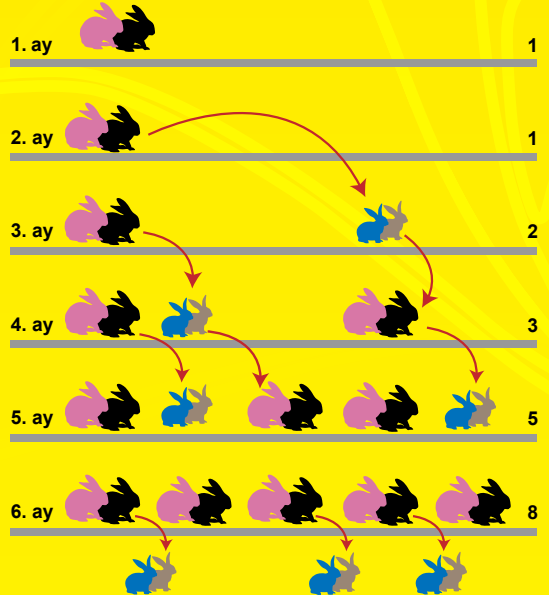
Bir çiftliğe bir çift (bir erkek, bir dişi) tavşan bırakılır. Bu tavşanlarla ilgili aşağıdakiler bilinmektedir.

1. Her tavşan çifti, doğumundan sonraki ikinci ayın sonunda erginliğe ulaşır ve yavrulayabilir.
2. Erginleşen her çift her ayın ilk günü biri erkek, biri dişi olmak üzere yeni bir çift dünyaya getirir.
3. Süreç boyunca hiçbir tavşanın ölmediği ve her çiftin her ay yavrulamaya devam ettiği kabul edilir.

Herhangi bir ayda çiftlikte kaç tane tavşan vardır?

Görünen o ki tavşan sayısı her ay düzenli bir şekilde artmaktadır. Peki, bu artışın ardındaki matematiksel düzen nedir?

Başlangıçtaki iki ay boyunca bir çift olan tavşanların sayısı; her ergin çiftin her ay yeni bir çift doğurmasıyla üçüncü ayda ikiye, sonraki aylarda ise artarak sırasıyla üç, beş ve sekiz çifte ulaşır.

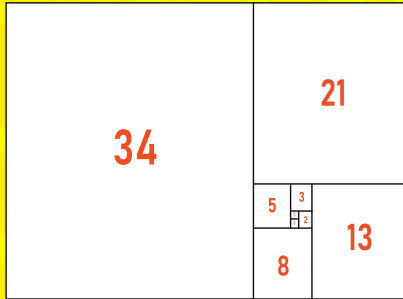

Tavşanların bu üreme döngüsünü dikkatle incelediğinizde ortaya çıkan sayı dizisi 1, 1, 2, 3, 5, 8,... dizisi rastgele bir artıştan çok daha fazlasını gösterir. Bu sayıların her biri, kendisinden önceki iki sayının toplamına eşittir. İşte bu basit toplama ile elde edilen dizi matematik dünyasında "Fibonacci Dizisi" olarak adlandırılır.

Örneğin görseldeki ayçiçeğinde saat yönünde 34, saatin tersi yönünde ise 55 adet spiral bulunmaktadır.

Fibonacci dizisi kareler kullanılarak görselleştirilebilir. Önce kenarı 1 birim olan iki kare yan yana yerleştirilir. Sonra Fibonacci sayılarına göre daha büyük kareler eklenir. Böylece her adımda daha büyük bir dikdörtgen oluşur.

Fibonacci dizisindeki ardışık sayılardan oluşan dikdörtgenlerin boyutları büyüdükçe, uzun kenarın uzunluğunun kısa kenarın uzunluğuna oranı 1.618'e yaklaşır. Bu özel orana **altın oran** denir.

$$\frac{8}{5}=1,600$$

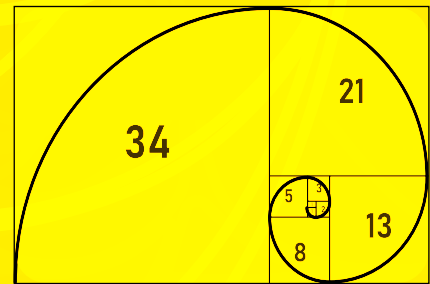
$$\frac{13}{8}=1,625$$

$$\frac{21}{13}=1,615$$

$$\frac{34}{21}=1,619$$

...

Her karenin içine çeyrek daire çizilerek bir spiral oluşturulabilir. Buna Fibonacci spirali veya altın sarmal denir.

Kasırğa gibi atmosfer olayları, salyangozlar ve bazı kabuklu deniz canlılarında da altın sarmal görülür.

"Altın Oran Avcısı" adlı oyunu oynamak için karekodu okutunuz.

KISA BİR MOLA

Ramazanda buzdolabının üstüne yapıştırılıp bir ay boyunca sürekli okunan tek yapraklı roman **NEDİR?**

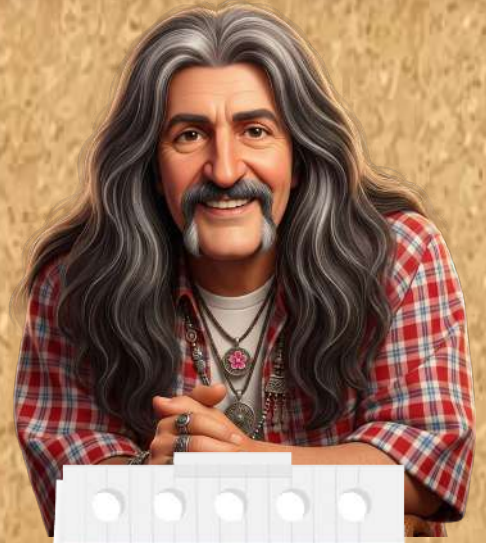
HANGİ topla mahalle maçı yapılırsa herkes aç kalır?

Fırıncı **NE** demek istemiş olabilir?

İki minare arasına
asılan eski
zamanların durum
güncellemesine
NE DENİR?

Bugün bayram, erken
kalkın
çocuklar!

Gecenin köründe bütün
mahalleyi ayağa kaldırdı-
ğı hâlde kimsenin şikâyet
etmediği kişi **KİMDİR?**

SAYILARIN GİZEMLİ DÜNYASINA YOLCULUK

Sadece 1'e ve kendisine bölünebilen, başka hiçbir sayıya geçit vermeyen inatçı sayıların dünyasını keşfetmeye hazır mısınız?

Tüm sayıların başka sayıların çarpımıyla oluştuğunu sanıyorsan yanılıyorsun. Bazı özel sayılar vardır ki onlar matematiğin "ana malzemeleri"dir. Onları daha küçük parçalara ayıramazsın çünkü onlar kendileri ve 1 dışında hiçbir sayının çarpımıyla oluşmaz. Onlar, sayı dünyasının asil ve yalnız üyeleri **ASAL SAYILAR**'dır.

Eğlenceli Bir Araştırma: "Sayı Dedektifliği"

2, 3 ve 5 sayıları, sadece 1'e ve kendisine bölünebilir; başka hiçbir sayıya geçit vermezler.

$$2 = 1 \times 2$$

$$3 = 1 \times 3$$

$$5 = 1 \times 5$$

Eğer elinizde sadece 2, 3 ve 5 sayıları olsaydı bu sayıları birbirleriyle çarparak hangi yeni sayıları elde edebilirdiniz?

Yeni Sayı	Çarpanlar
4	2×2
6	2×3
12	$2 \times 2 \times 3$
15	3×5
20	..... x ..... x .....
30	..... x ..... x .....

Örneğin bu malzemeleri kullanarak 4, 6, 12 ve 15 sayılarını oluşturabilirsiniz. Peki, 20 ve 30 sayılarını oluşturmaya ne dersiniz? Haydi, bu sayıları oluşturma sırası sizde!

Peki, ya 7 sayısı? Elinizdeki sayıları çarparak 7'yi oluşturabilir misiniz? Tabii ki hayır! Çünkü 7; sadece 1'e ve kendisine bölünebilen, başka sayıların çarpımıyla elde edilemeyen, sayı dünyasının asil ve yalnız bir üyesidir. İşte bu yüzden o bir **ASAL SAYI!**

Biliyor musunuz?

1 sayısı asal değildir çünkü asal sayı olmak için iki farklı bölene ihtiyaç vardır: 1 ve kendisi. Oysa 1'in kendisi de zaten 1'dir.

En küçük ve tek çift asal sayı 2'dir. Diğer tüm çift sayılar (4, 6, 8, 10...) 2'ye tam bölünebildiği için asla asal olamazlar.

Doğanın Matematiksel Şifresi: Ağustos Böcekleri Neden Asal Sayıları Sever?

Bazı ağustos böceği türleri, toprağın altında **13** veya **17** yıl bekledikten sonra hep birlikte yeryüzüne çıkar. Peki, neden tam olarak bu sayılar? Çünkü **13** ve **17** asal sayılardır. Bu böcekler asal sayılı yıllarda ortaya çıkarak kendilerine zarar verebilecek canlılarla aynı anda uyanma riskini en aza indirirler. Görünen o ki doğa, hayatta kalmak için matematiğin gücünü kullanıyor.

Asal Sayıların Gizli Dili: Şifreleme

Genel ağ dünyasındaki sırların nasıl korunduğunu hiç merak ettiniz mi?

Gönderdiğiniz özel mesajlar ve dijital şifreler aslında çok büyük iki asal sayının çarpımıyla oluşturulan "dijital kilitlet" sayesinde korunuyor. Bu gizli asal sayıları çarparak bir kilit oluşturmak çok kolaydır ancak o kilidi açmak yani ortaya çıkan devasa sayıyı tekrar asal çarpanlarına ayırmak dünyanın en hızlı bilgisayarlarını bile yıllarca uğraştırabilir.

Haydi Oynayalım: Kendi Dijital Kilidini Tasarla

Dosyalarınızı ve gizli bilgilerinizi korumak için kendi şifrenizi üretmeye ne dersiniz? Asal sayıların gücünü kullanan bu gizemli oyunu aşağıdaki kuralları dikkate alarak arkadaşınızla oynayabilirsiniz.

Oyunun Kuralları

1. Gizli İkiliyi Seç: Kimseye göstermeden iki farklı asal sayı belirleyiniz. (Örnek: 3 ve 5)
2. Şifre Oluştur: Seçtiğiniz bu sayıları birbiriyle çarpıp sonucu not ediniz. (Örnek: $3 \times 5 = 15$)
3. İpucu Ver: Arkadaşınıza sadece çarpım sonucunu söyleyiniz. (Örnek: Şifrem 15!)
4. Şifreyi Çöz: Arkadaşınız verdiği ipucu sayıyı asal çarpanlarına ayırarak sizin belirlediğiniz gizli asal sayıları bulmaya çalışmalıdır.
5. Sırayı Değiştir: Arkadaşınız gizli sayınızı doğru tahmin edilince tahmin etme sırası size geçmelidir. Seçtiğiniz asal sayılar büyüdükçe şifreyi çözmek çok daha zor ve heyecanlı hâle gelecek!

Asal sayılar arasında görsel bir desen mi var? Matematikçiler bu büyüleyici desenin sırrını hâlâ tam olarak çözemedi. Belki de bu gizemi gelecekte sen çözersin, ne dersin?

"Ulam Spirali" adlı oyunu oynamak için karekodu okutunuz.

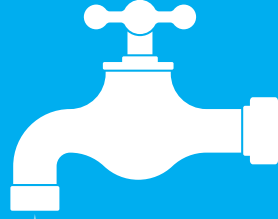
Mart ayı geldiğinde aklımıza ilk olarak baharın uyanışı, çiçeklerin açışı ve doğanın canlanması gelir. Ancak bu ayda tüm bu güzelliklerin yeşermesine vesile olan unutmamamız gereken özel bir gün daha var.

22 MART DÜNYA SU GÜNÜ

Uzaydan çekilen fotoğraflara baktığınızda Dünya'nın masmavi parladığını görürsünüz. Çünkü gezegenimizin yüzeyinin yaklaşık 3/4'ü sularla kaplıdır. Ancak burada dikkat etmeniz gereken bir şey var: Bu suların çok büyük bir kısmı tuzludur. İçilebilir, tarımda ve günlük hayatta kullanılabilir tatlı su miktarı koca bir okyanusun yanında sadece küçük bir kova kadardır.

İşte bu yüzden su sonsuz bir kaynak değil, korunması gereken hassas bir hazinedir.

SU KAHRAMANI OLMAK İÇİN PELERİN TAKMAYA GEREK YOK!

Suyun geleceği barajların doluluk oranından çok sizlerin alışkanlıklarınıza bağlıdır. Bir "su kahramanı" olmak için süper güçlere ihtiyacınız yok, sadece biraz dikkatli olmak yeterli.

Peki, su kahramanı olmak için neler yapabilirsiniz?

1. Musluk Nöbeti: Dişlerinizi fırçalarken veya ellerinizi sabunlarken musluğu açık bırakmamak günde onlarca litre suyu kurtarmak demektir. Bu basit hareket doğa için dev bir adımdır.

2. Gizli Suyu Fark Et: Su sadece içtiğiniz bir içecek değil, aynı zamanda tükettiğiniz her ürünün üretiminde kullanılan bir kaynaktır. Örneğin bir defter yaprağı çöpe atıldığında o kâğıdı üretmek için harcanan su da boşa gider. Bu nedenle araç gereçlerinizi özenli ve bilinçli kullanmak su tasarrufu sağlamanın önemli yollarından biridir.

3. Çevrene Işık Ol: Evde damlayan bir musluk gördüğünüzde büyüklerinize haber veriniz. Okulda veya parkta suyun boşa harcandığını görürseniz arkadaşlarınızı nazikçe uyarınız.

Gözle, Çiz, Yaz

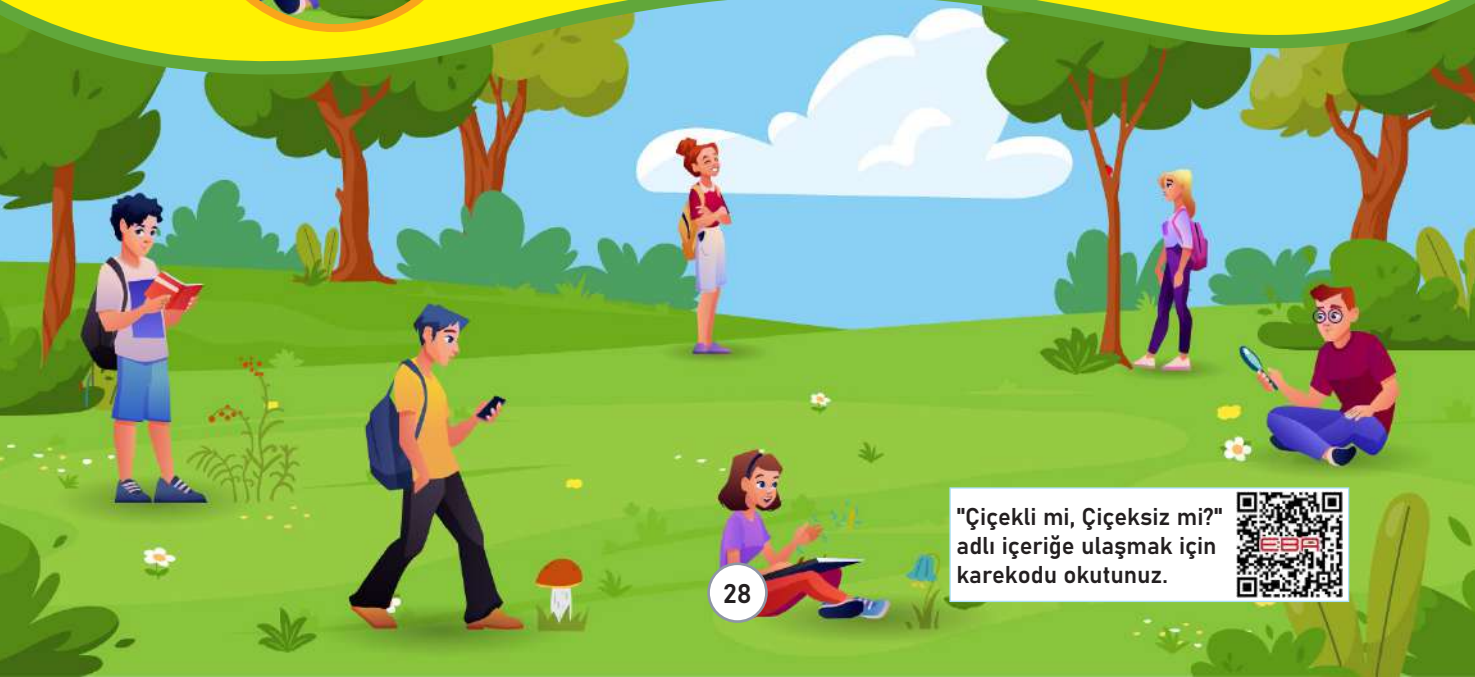

Bitkiler çiçekli ve çiçeksiz bitkiler olmak üzere iki grupta incelenir. Çiçekli bir bitkide üreme organı çiçektir.

İlkbaharın gelişiyle park, bahçe veya doğal alanlarda çiçekli bitkiler ortamı rengârenk yapar.

Çiçekleri incelemek için en faydalı araç büyüteçtir. Büyüteç, çiçeklerin küçük bölümlerini daha ayrıntılı görebilmeyi sağlar.

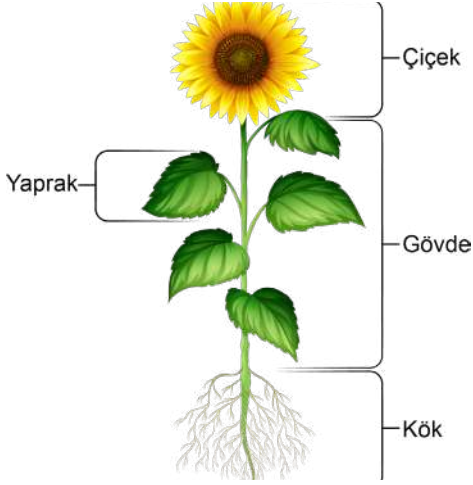
"Çiçekli mi, Çiçeksiz mi?"
adlı içeriğe ulaşmak için
karekodu okutunuz.

Çiçekli bitkiler 4 temel kısımdan oluşur.
Bunlar çiçek, gövde, yaprak ve köktür.

Siz de büyüteciniz ile doğaya çıkmaya,
çiçekleri gözlemeye ne dersiniz?

Gördüğünüz çiçeklerden birinin
resmini aşağıdaki alana çizin.
Temel kısımlarını gösteriniz.

Doğa gözlemi sırasında karşılaştığınız ilginç bir bitkiyi veya gözlemlerinizi aşağıdaki günlüğe yazınız.

Sevgili Günlük,

Bugün doğa gezisine çıktım. Karşılaştığım

.....

.....

.....

.....

Önceliğimiz Dişlerimiz

Ağız ve dişleri etkileyen hastalıklar tedavi edilmediği zaman diş görünüşten sindirim problemlerine, kalp sağlığından şiddetli ağrılara, konuşma bozukluğundan ağız kokusuna kadar pek çok sorunu tetikleyebilmektedir.

Ağız ve diş sağlığının korunması sadece estetik bir gülüşü sağlamakla kalmaz, aynı zamanda genel vücut sağlığını olumlu etkiler. Düzenli ve doğru uygulanan koruyucu yöntemler, ciddi diş sorunlarının önüne geçilmesinde önemli rol oynar.

Ağız Sağlığı İçin Neler Yapılmalıdır?

● Düzenli ve Doğru Diş Fırçalama

Günde en az iki kez, iki dakika boyunca florürlü diş macunuyla tüm diş yüzeylerini kapsayacak şekilde fırçalama yapılmalıdır. Yumuşak kıllı diş fırçası tercih edilmelidir.

● Diş İpi Kullanımı

Diş fırçasının ulaşamadığı diş aralarındaki gıda artıklarını temizlemek için diş ipi her gün kullanılmalıdır.

● Sağlıklı Beslenme Alışkanlıkları

Şekerli ve asitli gıdaların tüketimi sınırlandırılmalı; meyve, sebze, tam tahıllı ürünler ve süt ürünleri açısından zengin bir diyet benimsenmelidir.

● Düzenli Diş Hekimi Kontrolleri

Yılda en az iki kez diş hekimi muayenesi olası sorunların erken teşhis ve tedavi edilmesini sağlar. Profesyonel diş temizliği bu kontroller sırasında yapılmalıdır.

● Su Tüketimi

Bol su içmek ağızda tükürük üretimini artırarak doğal bir temizleme mekanizması sağlar ve asitleri yok etmeye yardımcı olur.

● Sigara Kullanımından Kaçınma

Sigara, ağız kanseri riskini artırmanın yanı sıra diş eti hastalıklarına ve dişlerde lekelenmelere yol açar.

● Koruyucu Aparat Kullanımı

Spor yaparken ağız koruyucu kullanmak diş ve çene travmalarını önleyebilir.

Asitli İçecekler Zararlı mıdır?

Asitli içeceklerin dişlerde oluşturabileceği sonuçları görmek için aşağıdaki deneyi yapınız.

Malzemeler

- Cam bardak (3 adet)
- Kola
- Sirke
- Su
- Yumurta (3 adet)

Yapılışı

- Bardaklardan birini sirke, birini su ve diğerini kola ile yarısına kadar doldurunuz.
- Bardaklara birer yumurta koyunuz.
- Beş gün bekleyiniz ve yumurtaları çıkarıp inceleyiniz.

Sonuç

Gözlemlediğiniz sonuçları yazınız.

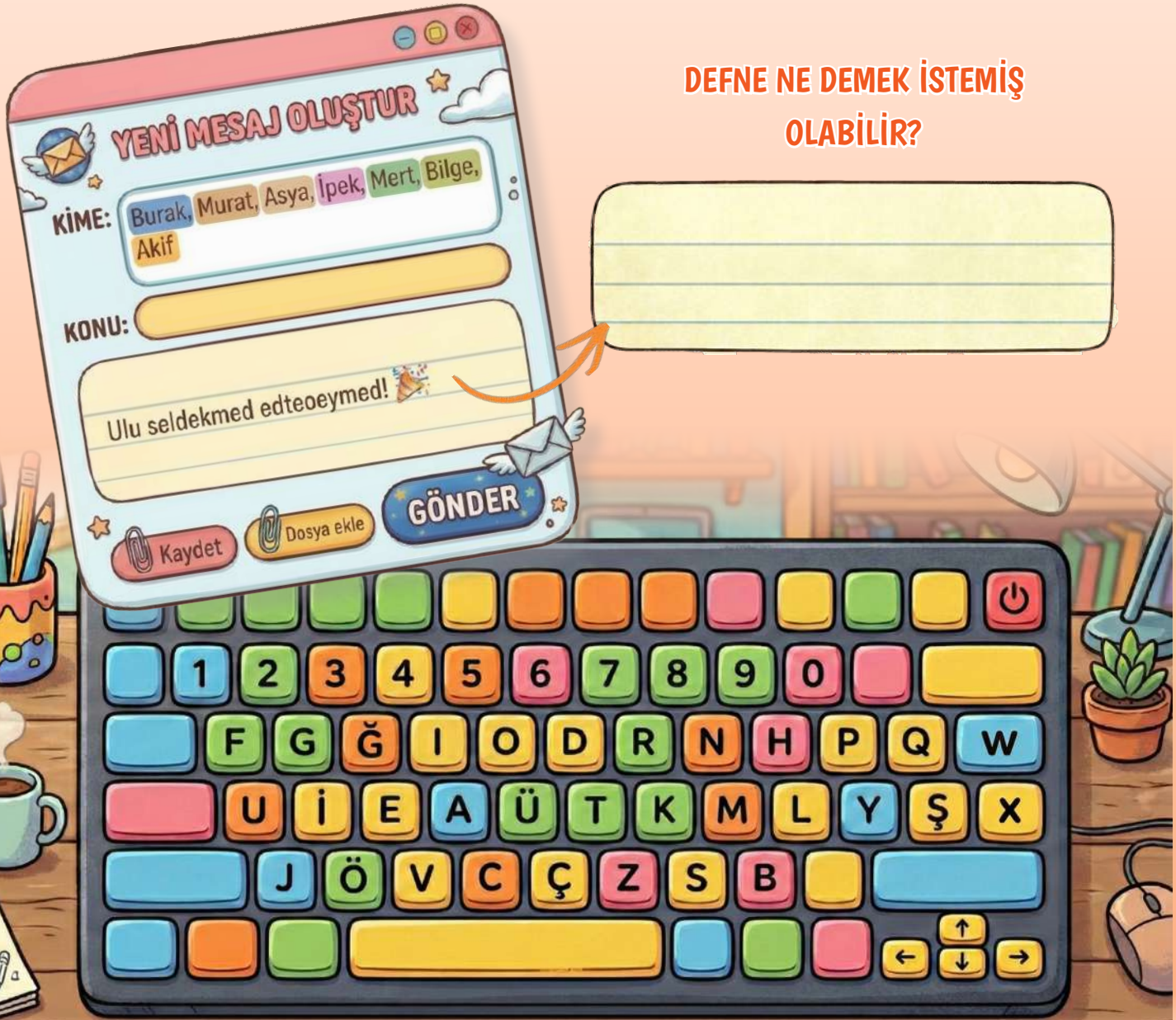

ARIZALI KLAVYE

Defne arkadaşlarına bir mesaj göndermek istemektedir ne var ki Defne'nin kullandığı bilgisayarın klavyesi arızalanmıştır. Bu teknik aksaklık sebebiyle Defne hangi tuşa basarsa bassın, ekranda o tuşun hemen solunda yer alan karakter belirlemektedir. Örneğin "Ğ" tuşuna bastığında "G" harfini yazmaktadır.

Aşağıda Defne'nin arızalı klavyesiyle yazdığı ve ilk bakışta anlamsız görünen iletiyi görüyorsunuz. Bu iletiyi anlamak için şifreyi çözmeli ve Defne'nin ne demek istediğini bulmalısınız. Kolay gelsin!

DEFNE NE DEMEK İSTEMİŞ
OLABİLİR?

KUZENLERİN ROTASINI ÇÖZ!

Kerem ve Gökçe bayramın ilk günü sabah, öğle ve ikindi vakitlerinde üç farklı akrabalarını ziyaret edeceklerdir. Gidecekleri yerler A, B ve C ilçeleridir. Her ikisi de ziyaretlerine çikolata, kolonya ve lokum olmak üzere üç farklı hediye götürmüşlerdir.

Kerem'in Listesi: teyze, amca, dede.

Gökçe'nin Listesi: hala, dede, dayı.

Aşağıdaki kuralları ve ipuçlarını dikkatlice okuyunuz. İki kuzenin rotasını çözerek hangi vakitte, hangi ilçede, hangi hediyeyi verirken ve kimin evinde karşılaştıklarını bulunuz. İşinizi kolaylaştırmak için aşağıdaki tabloları tamamlayınız.

İPUÇLARI VE KURALLAR

- Her kuzen A, B ve C ilçelerine yalnızca birer kez gitmiştir.
- Kuzenler her bir hediyeyi (çikolata, kolonya, lokum) yalnızca bir evde vermiştir.
- Kerem bayram turuna A ilçesinde başlamış ve bu ilk ev sahibine çikolata hediye etmiştir.
- Gökçe'nin B ilçesinde kolonya hediye ettiği ziyaret, günün son ziyareti değildir.
- Kerem öğle vaktinde amcasının yanındadır. Teyzesini ise günün son vaktinde (ikindi) ziyaret etmemiştir.
- Her iki kuzen de C ilçesine götürdükleri hediye olarak lokumu seçmişlerdir.
- Gökçe sabah vaktini halasıyla geçirmiştir. Öğle vaktinde ise A ilçesinde dayısını ziyaret etmiştir.
- İki kuzen günün bir vaktinde ortak akrabalarının evinde karşılaşmışlardır. Bu akrabalarının evi B ilçesinde değildir.

GÖKÇE				KEREM			
VAKİT	İLÇE	KİMİN EVİ?	HEDİYE	VAKİT	İLÇE	KİMİN EVİ?	HEDİYE
	B				A		
			Çikolata			Amca	
		Dede					Lokum

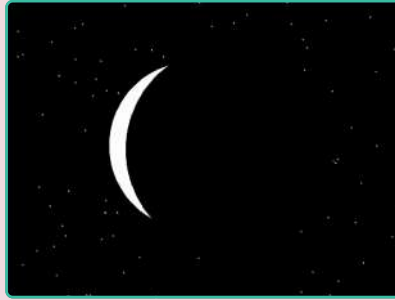
KODLAMA ZAMANI

Bir program yazmak için bilgisayar gibi düşünerek yapılacak görevi basit adımlara bölmek gerekir. Algoritma, görevi tamamlamak için gereken işlemlerin adım adım tanımlanmasıdır. Bu adımlara komut denir. Kodlama, programlama dili kullanarak bilgisayara yapması gerekeni söylemektir.

Blok tabanlı kodlama animasyon, oyun ve daha fazlasını oluşturabileceğiniz bir görsel programlama dilidir. Blok tabanlı kodlamaya mBlock (emblok), PictoBlox (piktobloks), blockly (blokli) gibi platformlar örnektir. MEB-KİT (Milli Eğitim Bakanlığı Çok Amaçlı Mobil Robot Platform Kiti) ve DENEYAP geliştirme kartları da blok tabanlı kodlanabilir.

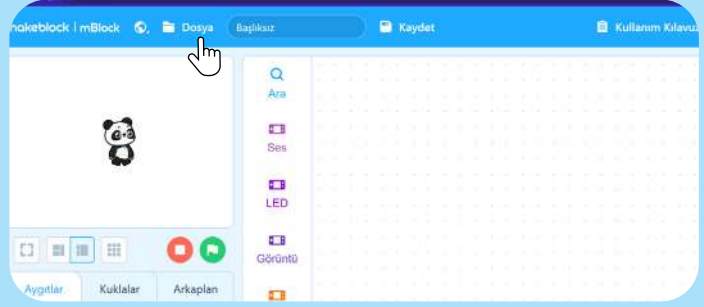
Haydi, blok tabanlı programlama dili kullanarak Ay'ın evrelerinden biri olan hilal görünümünü oluşturunuz.

Yukarıdaki örnek projede yeşil bayrağa tıkladığında panda kuklası sürekli hareket ediyor, kenarlarda yön değiştiriyor ve seçilen ses dosyası oynatılıyor. Blok komutlarının renklerine göre farklı fonksiyonları vardır. Mavi renk hareket, turuncu renk kontrol, mor renk ise görünüm komutlarının rengidir.

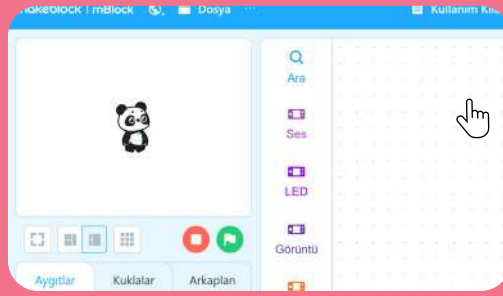
BAŞLIYORUZ...

Blok kodlamaya başlamak için tercih ettiğiniz kodlama platformunun genel ağ sayfasını açınız. İsterseniz bilgisayar veya mobil cihazınıza da bu uygulamaları kurup çevrim dışı olarak kullanabilirsiniz.

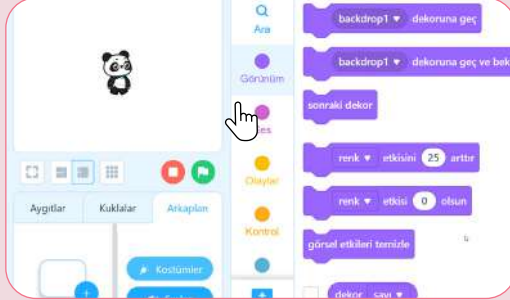
2

Arka plan rengini siyah yapınız. Bunun için "Arka plan" düğmesine tıklayınız.

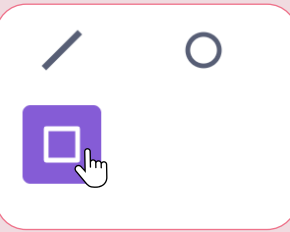

3

Ardından "Kostümler" düğmesine tıklayınız. Kostümler arka plan veya kuklanızın farklı görünümleridir.

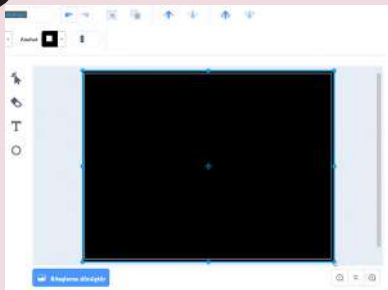

4

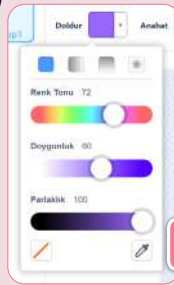
"Dikdörtgen" aracını seçiniz.

6

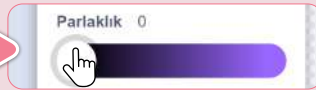

Tüm ekranı kaplayan bir dikdörtgen çizin.

5

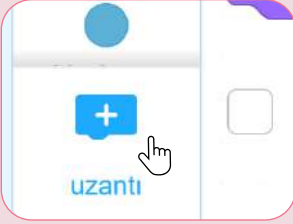
"Doldur" kısmından parlaklığı sıfır yaparak siyah rengi seçiniz.

7

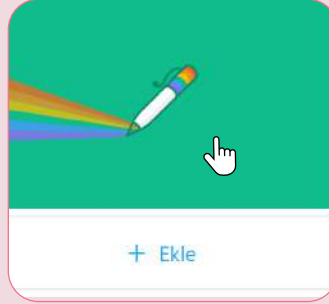

"Kostümler" düğmesine tıklayıp pencereyi kapatınız ve "Kuklalar" bölümüne tıklayınız.

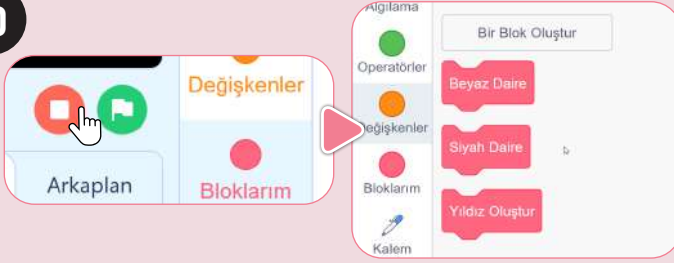
8

Sol alt köşeden “uzanti” bölümünü açınız.

Kalem eklentisini projenize dâhil ederek ilgili çizim kod bloklarını ekleyiniz.

10

Kodlarınızı kendi oluşturduğunuz bloklarla organize ediniz. Soldaki “Bloklarım” kısmını seçip “Bir Blok Oluştur” düğmesine tıklayınız. “Yıldız Oluştur” yazıp “Tamam”a tıklayınız. “Beyaz Daire” ve “Siyah Daire” bloklarını da oluşturunuz.

11

Kalem komutları için yeşil, hareket blokları için mavi, kontrol (döngü) komutları için turuncu ve olay tetikleyici komut için sarı blokları kullanarak aşağıdaki kodları oluşturunuz.

Beyaz Daire tanımla

kalemi kaldır

x: -85 y: 0 konumuna git

kalem kalınlığını 3 yap

kalemi bastır

360 defa tekrarla

100 adım git

-100 adım git

1 derece dön

Siyah Daire tanımla

x: -45 y: 0 konumuna git

kalem rengini yap

kalem kalınlığını 3 yap

360 defa tekrarla

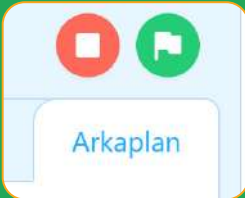
125 adım git

-125 adım git

1 derece dön

12

Yeşil bayrak butonuna basarak kodları her aşamada test edebilirsiniz.

Yeşil bayrağa tıklandığında öncelikle tüm kalem çizimleri silinip ardından kukla gizlenerek sıralı bloklar çalışmaktadır. Bloklar içerisinde döngülerle rastgele 100 noktaya yıldız ve 360 adet çizgi çekilerek daireler oluşturulmaktadır. Siz de bu uygulamadan sonra kodları değiştirerek farklı sonuçlar ortaya çıkarıp konuyu daha iyi kavrayabilirsiniz.

Algoritmanız

1. Yıldız oluştur (Rastgele noktalarda kalemlle 1 adım ilerleyerek nokta koy.).
2. Beyaz daire çiz (100 pixel çapında beyaz daire çiz.).
3. Siyah daire çiz (125 pixel çapında siyah daire çizilerek hilal oluştur.).

Projenin örnek videosuna ulaşmak için karekodu okutunuz.

Read the sentences and
tick the correct options
to complete them.

Word Wagon

TO ACCESS THE GAME, CLICK THE QR CODE.

Who am I?

Read the clues and answer the questions using the jobs below.
There is an extra one.

A driver / A doctor / A hairdresser / A lawyer / A mechanic
~~A tailor~~ / A farmer / A dentist / An engineer / A cook / A waitress

e.g. I can make dresses. I can cut and sew fabric.

1.

Who am I?

A tailor

I can build roads, bridges, and buildings.

2.

Who am I?

I can cut hair.

3.

Who am I?

I can pull out teeth.

4.

Who am I?

I can grow fruit and vegetables.

5.

Who am I?

I can serve food and drinks at a restaurant.

6.

Who am I?

I can repair cars.

7.

Who am I?

I can drive cars and lorries.

8.

Who am I?

I can examine patients.

9.

Who am I?

I can cook delicious meals.

10.

Who am I?

Express Yourself

Read the situations and answer the questions.

Example

Your friend invites you to her birthday party, and you accept.
What do you say?

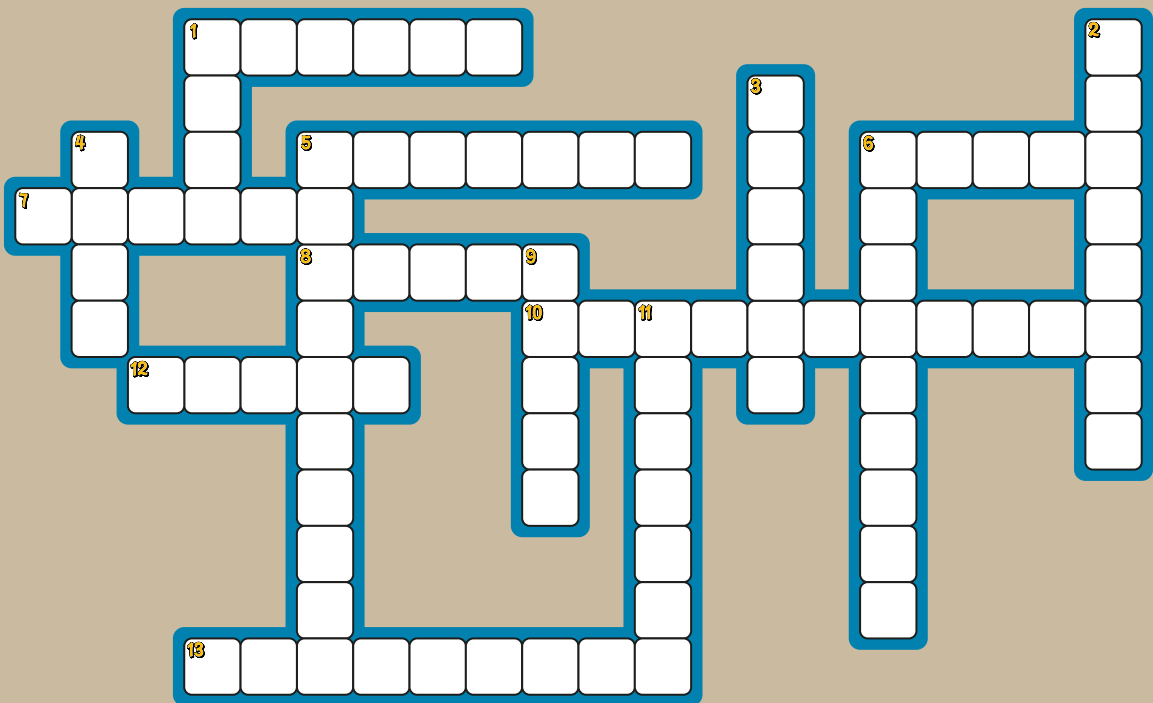

Sure. I'll be there.

- 1 You want to organise your birthday party. You ask your mum for permission, and she says yes. *How do you express your happiness?* →
- 2 You want to make a cake, but you don't have any eggs or milk. *What should you do?* →
- 3 Your friend asks you to bring some beverages to the party. You refuse it. *What do you say?* →
- 4 You are organising a surprise birthday party for your sister. You ask your brother to help you prepare the guest list. *What do you say?* →
- 5 You and your friends are talking about a birthday present for your friend. You suggest buying a book. *What do you say?* →
- 6 You are preparing a class party. You need some food and beverages. You ask your dad for help. *How do you express your needs?* →
- 7 You want to decorate your classroom for a celebration. You ask your friend for help. *What do you say?* →
- 8 Your mum is organising a wedding ceremony. She should prepare a guest list first. She asks you for help, and you accept. *What do you say?* →

Crossword Puzzle

Solve the crossword puzzle.

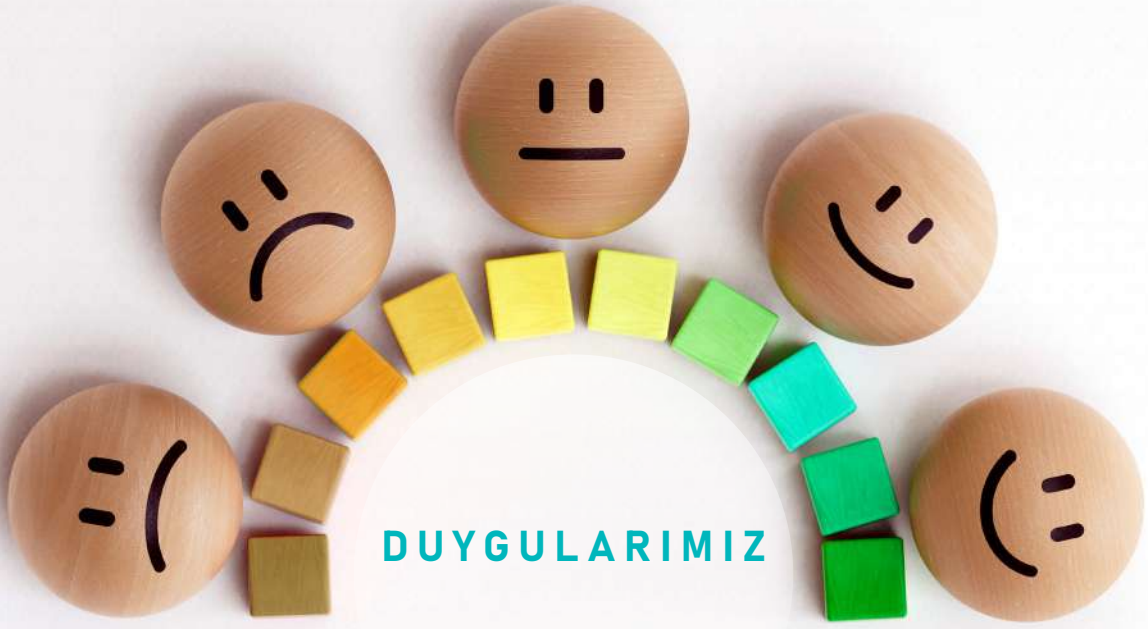

Across →

- 1 the display of a computer, phone, or tablet
- 5 funny or entertaining
- 6 to speak angrily with someone because you disagree
- 7 hidden information you do not tell other people
- 8 to believe that someone is honest and will not hurt you
- 10 saying you are sorry for something
- 12 to cut into flat, thin pieces
- 13 a specific phone line for one person in a large company

Down ↓

- 1 a sharp, acidic taste (like a lemon)
- 2 a person between 13 and 19 years old
- 3 the cause behind an action or a decision
- 4 to remove the skin from a fruit or vegetable
- 5 a file (like a photo or document) you send with an email
- 6 free to talk or meet; not busy
- 9 having a good flavour and pleasant to eat
- 11 what you think about something, thought

DUYGULARIMIZ

Duygular; davranış, düşünce, ilişki ve çevremizi algılama biçimimizi etkiler. Sınav öncesi hislerimizden arkadaşımızla konuşmamıza kadar pek çok durumda duygularımız önemli rol oynar. Duygular rastgele ortaya çıkmaz, bize bir mesaj verir. Her duygunun bir işlevi vardır. Kaygı hazırlanmamız gerektiğini, öfke bir şeyin bize haksız geldiğini, mutluluk anlamlı ve güzel bir durum yaşadığımızı gösterebilir. Duygular aynı zamanda bedensel tepkilerle ortaya çıkabilir. Araştırmalar hissettiğimiz duyguların kalp atışımızı, nefes alışverişimizi ve kaslarımızın gerginliğini etkileyebildiğini göstermektedir. Örneğin öfkelendiğimizde kalbimiz daha hızlı atabilir, yüzümüz ve vücudumuz ısınabilir. Heyecanlandığımızda midemizde bir hareketlilik hissedebiliriz. Korktuğumuzda kalp atışımız hızlanabilir, ellerimiz soğuyabilir. Günlük dilde kullandığımız “ateş püskürmek, karnında kelekler uçuşmak, eli ayağı buz kesmek” gibi deyimler bu durumları anlatır. Bu tepkiler çoğu zaman otomatik olarak ortaya çıkar, duygu geldiğinde bedenimiz hemen tepki verebilir. Duygunun nasıl devam edeceği ve nasıl davranacağımız bizim kontrolümüzdedir. Duygularımızı düzenlemeyi öğrendüğümüzde hayatımızda karşılaştığımız zorluklarla daha kolay başa çıkabilir ve çevremizle daha sağlıklı ilişkiler kurabiliriz. Duygularımızı düzenleyebilmenin ilk adımı duyguyu fark etmek ve onu isimlendirmektir. Bazen “Ne hissettiğimi bilmiyorum.” diyebiliriz. İşte bu noktada duygulara yönelik egzersizleri yapmak bizi geliştirir.

Duygularımızı Fark Edelim

Duygularımız bir misafir gibidir. Kapıyı çalar, içeri girer ve bizimle vakit geçirir. Kimi hızlıca gider kimi biraz daha uzun kalır. Eninde sonunda her misafir kendi evine gider ve yerini başka bir duyguya bırakır. Duygular kalıcı gibi hissettirebilir ancak zamanla değişir ve dönüşür.

Şimdi "Duygu Günlüğü" ve "Duygu Termometresi" etkinliklerini yapınız.

Bu etkinlik duygularınızı ve duygularınızın yoğunluğunu fark edebilmeniz için hazırlandı. Bir hafta boyunca size misafir olarak gelen duyguları belirleyiniz. Duygularınızı hava durumuna benzetebilirsiniz (mutluluk güneşli, üzüntü yağmurlu, öfke fırtınalı, karmaşık parçalı bulutlu vb.). Duygu termometresinde duygunuzun kaç derece olduğunu belirtiniz.

7 Günlük Duygu Takibi

Gün	Hava Durumu	Duygum	Yoğunluk (1-10 arası)
1. Gün			1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
2. Gün			1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
3. Gün			1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
4. Gün			1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
5. Gün			1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
6. Gün			1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
7. Gün			1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Erken Uyarı Sinyallerim

Duygular önce bedenimizde ortaya çıkabilir. Bu sinyalleri erken fark etmek avantaj sağlayabilir. Duyguların bedeninizdeki etkisini belirlemek için ilgili alanları örnekteki gibi doldurunuz.

● Gerildiğimde omuzlarım kasılır.

● Öfkelendiğimde .....

● Heyecanlandığımda .....

● .....

● .....

● .....

Dur, Düşün ve Hareket Et

Karşılaştığımız durum ve olaylar sırasında çoğu zaman hızlı tepki verme eğiliminde oluruz. Sağlıklı karar verebilmek için önce durup düşünmek önemlidir. Duygularımızın yoğunlaştığı anlarda hemen harekete geçmek yerine bir mola vermek olayları daha net görmemizi sağlar. Bu süreci trafik lambasına benzeterek açıklayabiliriz. Trafik lambasında kırmızı ışık yandığında dururuz. Bu, düşünmeden hareket etmememiz gerektiğini hatırlatır. Sarı ışık yandığında dikkatli olur, etrafı kontrol ederiz. Bu, seçeneklerimizi değerlendirdiğimiz andır. Yeşil ışık ise hareket ettiğimiz, kararlarımızı uyguladığımız bölümdür.

Kırmızı (Dur)

Olay anında dur ve nefes al. İçindeki hemen cevap verme isteğini frenle. Bedenindeki sinyalleri fark et ve sakinleş.

Sarı (Düşün)

Şu an ne hissediyorum? Bu tepkiyi verirsem sonucu ne olur? Seçeneklerim neler? Seçenekleri belirle ve sonuçları düşün.

Yeşil (Hareket Et)

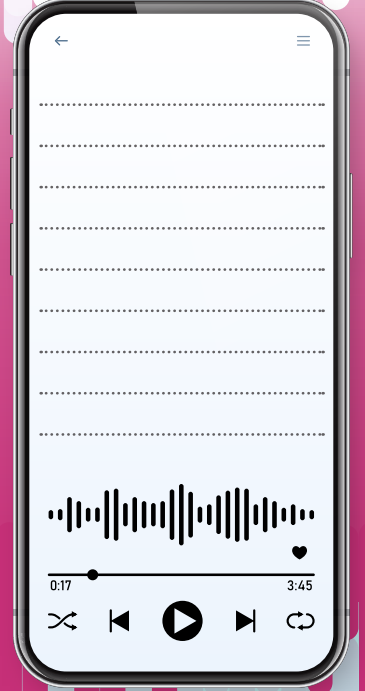
Bu seçimi yaptıktan sonra kendimle gurur duyar mıyım? En mantıklı seçeneği seç ve uygula.

Sakinlik Anahtarlarım

Zorlayıcı duyguları düzenleyebilmek için küçük desteklere ihtiyaç duyabilirsiniz. Zorlayıcı duygular hissettiğinizde duygularınızı düzenlemenize yardımcı olabilecek unsurları belirleyerek ilgili alanlara yazınız.

Sakinleştiren, İyi Hissettiren Şarkı Listem

Sakinleştiren Etkinliklerim

Yürüyüş yapmak

Güçlü Yönlerimi Keşfediyorum

Verilen ağaç görselinin sizi temsil ettiğini düşününüz. Bu ağacın köklerine size destek olan kişileri, gövde kısmına değerlerinizi, dallarına yeteneklerinizi ve iyi olduğunuzu düşündüğünüz veya geliştirmek istediğiniz alanları, yapraklarına başarılarınızı ve kendinizle gurur duyduğunuz durumları yazınız.

GÜÇ AĞACIM
BAŞARDIKLARIM

YETENEKLERİM

DEĞERLERİM

BANA DESTEK OLAN KİŞİLER

Gelecek Hedeflerim

Duygu Kartları Oyunu Tasarla

Bu etkinliğin amacı; duyguları tanımak, empati geliştirmek ve kendini ifade edebilme becerisini güçlendirmektir.

Hazırlık Aşaması

- Küçük kart veya kâğıtlar kesiniz.
- Kartların üzerine mutlu, neşeli, gururlu, enerjik, umutlu, sevgi dolu, şaşkın, meraklı, dalgın, sakin, şefkatli, ilgili, heyecanlı, üzgün, korkmuş, pişman, kırgın, öfkeli, utanmış vb. duyguları yazınız.
- Kartları istediğiniz gibi tasarlayabilirsiniz.
- Kartları karıştırınız ve yazılar görünmeyecek şekilde ters çeviriniz.

Oynanışı

- Oyuncular sırayla bir kart seçmelidir.
- Kartı çeken kişi, kartta yazan duyguyu aşağıdaki yöntemlerden biriyle anlatabilir:
  - O duyguyu yaşadığı bir anısını, olayı veya durumu paylaşabilir.
  - Duyguyu ne zaman ve kiminle yaşadığını açıklayabilir.
  - Jest ve mimik kullanabilir.
  - Resim çizebilir.
- Diğer oyuncular, anlatılan duyguyu tahmin etmeye çalışmalıdır.
- Doğru duygu tahmin edilince diğer oyuncular empati gösteren bir cümle kurmalıdır.
- İsteyen oyuncu, kartı değiştirme veya pas geçme hakkını kullanabilir.

Kurallar

- Konuşan kişi dikkat, saygı ve anlayışla dinlenir.
- Bu oyunda paylaşılanlar gizlilik ilkesi gereği oyun sonrası kimseyle paylaşılmaz.
- Oyun süresi ve tur sayısı oyuncular tarafından önceden belirlenebilir.
- Oyun aile içinde, arkadaş ortamında, sınıfta oynanabilir.
- Oyun kuralları grup tarafından geliştirilebilir.

Ramazan Davulcusunun Kelime Avı

Mahallenizin ramazan davulcusu sahurda söyleyeceği mânileri küçük kâğıtlara yazar ama yazdığı mânilerin bazı sözcüklerini cebinden düşürdüğünü fark eder. İftardan sonra hemen sabah gittiği yolu takip edip mânilerin eksik sözcüklerini aramaya başlar. Ramazan davulcusunun yolunu takip ederek mânilerin eksik sözcüklerini tamamlayınız.

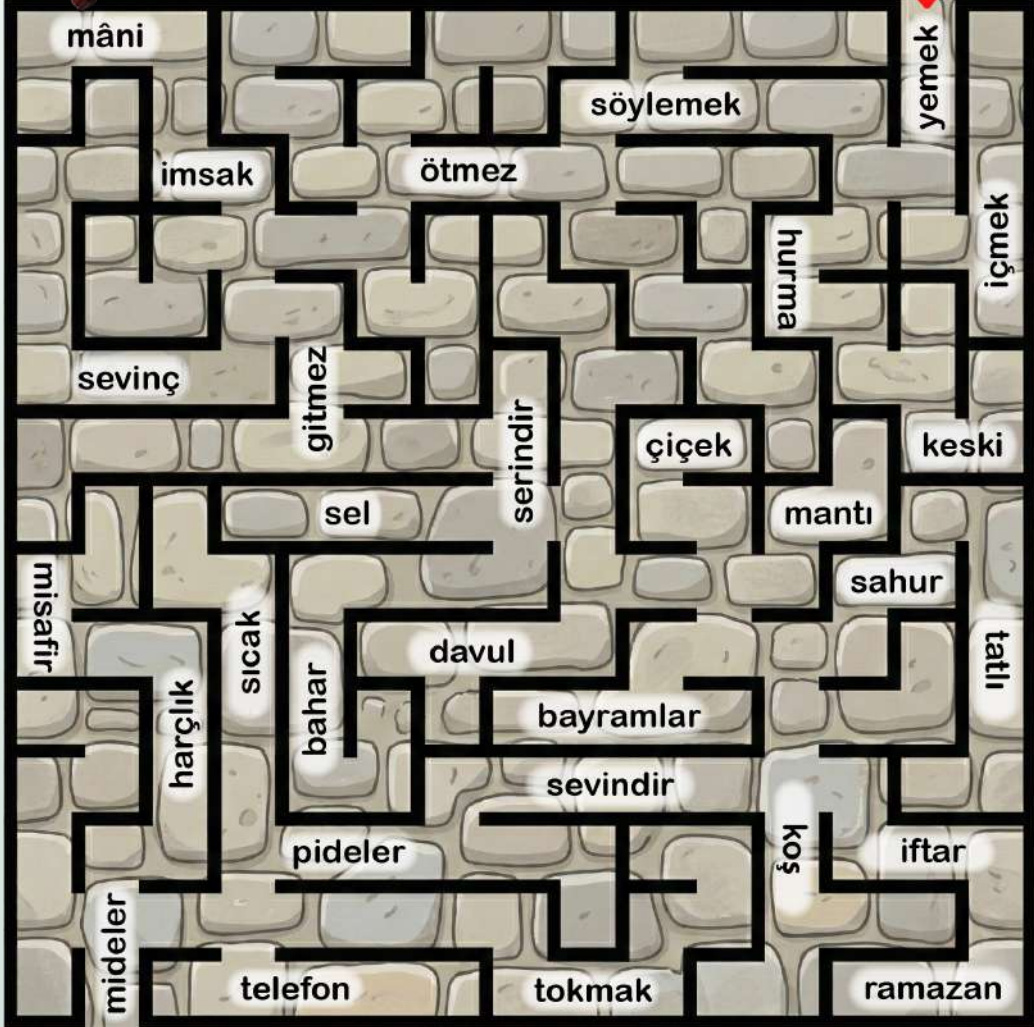
Gündüz yiyip içmemek,
Sahurda pilav _____,
Ramazanda hoş olur,
Gece mâni _____.

Davulun içi pekmez,
Çalarım fakat _____.
Bir bahşış vermezseniz,
Davulcu buradan _____.

Sahur vakti emindir.
Hoşaf suyu _____.
Aman eli çabuk tut.
Yetimi sen _____.

Sahurda neler yenir neler,
En güzeldir tereyağlı _____
Aç kalsın biraz _____,
Rahatlasın bünyeler.

NELER ÖĞRENDİK?

Aşağıdaki tabloda dergimizde yer alan bazı önemli tarihler ve bilgiler verilmiştir. Her kutuyu ait olduğu bilgi veya tarih ile çizgiler çizerek birbirine bağlayınız.

- Çizgileri çizerken çapraz gidemezsiniz, sadece **yatay** ve **dikey** hareket edebilirsiniz.
- Çizdiğiniz yollar birbirini kesmemelidir.
- Hiçbir noktadan iki defa geçilemez.
- Bulmaca bittiğinde tabloda **hiçbir boş nokta kalmamalıdır**.

•	bir ramazan geleneği	Taceddin Dergâhı	•	57. Alay	•
•	•	18 Mart	•	altın sarmal	•
•	•	22 Mart	•	•	•
•	•	•	İstiklâl Marşı'nın yazıldığı yer	Fibonacci spiralinin diğer adı	•
•	Çanakkale Zaferi	•	mart dokuzu	•	Şehitler Alayı
•	diş kirası	•	Dünya Su Günü	•	nevruzun adlarından biri

İYİ TATİLLER!

Dergi kaynakçası ve cevap
anahtarına ulaşmak için
karekodu okutunuz.

